

Vlaams
Parlement

stuk **872** (2010-2011) – Nr. 12
ingediend op 23 februari 2011 (2010-2011)

Hoorzitting

met het oog op het duiden van de problematiek
vanuit het werkveld, met het OndersteuningsTeam
Alloctonen (OTA) Antwerpen

Verslag

namens de Commissie Jeugdzorg
uitgebracht door de dames Marijke Dillen,
Mieke Vogels en Katrien Schryvers

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Else De Wachter.

Vaste leden:

de dames Kathleen Helsen, Vera Jans, Tinne Rombouts, Katrien Schryvers;
mevrouw Marijke Dillen, de heer Felix Strackx, mevrouw Gerda Van Steenberge;
de heer Peter Gysbrechts, mevrouw Vera Van der Borgh;
de heer John Crombez, mevrouw Else De Wachter;
de dames Vera Celis, Helga Stevens;
mevrouw Ulla Werbrouck;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de heren Tom Dehaene, Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Sabine Poleyn;
de heren Chris Janssens, Erik Tack, Wim Wienen;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
de dames Yamila Idrissi, Güler Turan;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Lies Jans;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Stukken in het dossier:

872 (2010-2011) – Nr. 1 t.e.m. 11: Verslagen over hoorzitting

INHOUD

I. Uiteenzetting door mevrouw Joy Eeman, coördinator van het OndersteuningsTeam Allochtonen (OTA) Antwerpen	4
1. Korte voorstelling OTA's	4
2. Evolutie caseload OTA's	5
3. Knelpunten	6
4. Noden	9
II. Vragen van de leden	11
Gebruikte afkortingen	21
Bijlagen:	
Bijlage 1: Beknopt overzicht van beleidsaanbevelingen i.v.m. diversiteit in de (bijzondere) jeugdzorg in de periode 2000-2010.....	23
Bijlage 2: Presentatie van mevrouw Joy Eeman	29

Op voorstel van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid heeft het Vlaams Parlement beslist een themadebat te houden over jeugdzorg. Daartoe werd de Commissie Jeugdzorg opgericht. Deze commissie ad hoc gaat op zoek:

- (1) naar maatschappelijke verklaringen voor de voortdurend stijgende instroom van kinderen en jongeren in de (bijzondere) jeugdzorg en de geestelijke gezondheidszorg, en
- (2) naar beleidsvoorstellen op korte, middellange en lange termijn die de voortdurend stijgende instroom moeten tegengaan. Belangrijk daarbij is dat die beleidsvoorstellen niet uitsluitend geïmplementeerd dienen te worden binnen het beleidsdomein Welzijn, maar bijvoorbeeld ook binnen de beleidsdomeinen Jeugd, Sport, Onderwijs of Cultuur.

Op 12 januari 2011 hield de Commissie Jeugdzorg een hoorzitting met het oog op het duiden van de problematiek vanuit het werkveld. Gehoord werd mevrouw Joy Eeman, coördinator van het OndersteuningsTeam Allochtonen (OTA) Antwerpen.

I. UITEENZETTING DOOR MEVROUW JOY EEMAN, COÖRDINATOR VAN HET ONDERSTEUNINGSTEAM ALLOCHTONEN (OTA) ANTWERPEN

De voorzitter: Onze eerste spreker, de heer Blondé, is ziek. Hij zal tijdens een van de komende vergaderingen alsnog aan bod komen. Onze tweede spreker is mevrouw Eeman.

Mevrouw Joy Eeman: De titel van mijn uiteenzetting ‘Diversiteit binnen de jeugdzorg: in stijgende lijn?’ toont al aan dat ik met de deur in huis zal vallen. Deze commissie behandelt de instroom in de jeugdzorg en in de bijzondere jeugdzorg. Ik werk als coördinator specifiek voor het OTA voor de provincie Antwerpen. Daarnaast besteed ik een klein gedeelte van mijn werkuren in het werkveld. Ik sta dan in voor de interculturele bemiddeling met Roma uit Oost-Europa. Indien ik een casus aanhaal, put ik dan ook vaak uit mijn eigen ervaringen.

1. Korte voorstelling OTA's

Ik veronderstel dat een aantal mensen reeds weet waar de OTA's voor staan. Ik zal onze werking zeker nog verder toelichten. Iedereen weet nu evenwel vanuit welke invalshoek ik hier bepaalde knelpunten wil signaleren. Ik hoop dat we hierover een debat kunnen voeren.

De diversiteit binnen de jeugdzorg zit in een stijgende lijn. Dat geldt ook voor de etnisch-culturele minderheden. Deze groepen zijn in de jeugdzorg bijna oververtegenwoordigd. Ook uit de caseload van de OTA's blijkt dat er een sterke stijging is. Dit is enigszins normaal. Aangezien er meer allochtone jongeren in de jeugdzorg instromen, worden er meer bij ons aangemeld.

Ik zal even toelichten wie we zijn en wat we doen. Er zijn in Vlaanderen vier OTA's, één per Vlaamse provincie. Elke werking heeft een eigen structuur en inbedding. We werken allemaal op basis van dezelfde methodiek. De personeelsbestanden variëren. Antwerpen, een grootstad met veel etnisch-culturele minderheden, heeft het grootste OTA. Om die reden heeft het OTA Antwerpen ook een aparte coördinator, wat in de andere provincies niet het geval is.

We staan, met een kleine uitbreiding, specifiek ten dienste van de bijzondere jeugdzorg. We mogen 5 percent van onze middelen zelf besteden. In Antwerpen werken we onder meer samen met de centra voor leerlingenbegeleiding en met de Jeugdbrigade. Dit betekent dat we echt een tweedelijnswerking hebben. De jongeren en de gezinnen kunnen niet rechtstreeks bij ons terecht. Hulpverleners van de verwijzende instanties, van de comités bijzondere jeugdzorg, van de sociale diensten van de jeugdrechtbanken en van de voorzieningen, zoals de thuisbegeleidingsdiensten, de observatie- en oriëntatiecentra en de begeleidingstehuizen, kunnen bij ons terecht met vragen over een gezin waarin een jongere, een ouder of een grootouder een andere origine heeft. Dat is de afbakening.

Momenteel voeren we een debat over onze situering binnen de integrale jeugdhulp. Ook binnen de andere betrokken sectoren leven hierover heel wat vragen. Aangezien onze workload momenteel zeer groot is, moeten we dit voorlopig strikt afbakenen. Deze beperking houdt in dat we op adviesvragen ingaan, maar geen specifieke ondersteuning bieden.

Het OTA Antwerpen bestaat al sinds 1988. Dit betekent dat we al meer dan twintig jaar bezig zijn. Helaas werken we nog steeds met projectmiddelen. In feite is het OTA steeds als een tijdelijk initiatief beschouwd, bedoeld om de sector te interculturaliseren en op zijn eigen spoor te zetten. Na twintig jaar zijn we daar nog steeds niet in geslaagd. Dat is een werk van lange adem. Aangezien er nog wat werk voor de boeg is, zijn wij vragende partij voor een verankering die ons in staat stelt binnen de sector een betere positie in te nemen.

Ons doel is zorg op maat mogelijk te maken voor die etnisch-culturele minderheden (die natuurlijk ook een hele evolutie hebben gekend sinds de jaren 80) en de deskundigheid van de hulpverlening te bevorderen. Wij doen dat via consult, ondersteuning in de concrete adviesvragen. Wij gaan de betrokken hulpverleners coachen. Zo kunnen we op een netwerkoeverleg mee strategisch gaan denken over een bepaalde casus. Wat is de invalshoek? Hoe kan dit het best worden aangepakt? Wat doet men beter niet?

Door het bemiddelingswerk zijn er enorm veel cliëntcontacten. Wij zien veel gezinnen van allochtone herkomst. De bemiddeling is heel breed. We bemiddelen tussen alle partijen, dus tussen de hulpverlening en het gezin, wanneer het daar spaak loopt, maar ook tussen de jongeren en de ouders wanneer er thuis een conflict is. Ik heb het dan over jongeren die weglopen van huis, die geplaatst zijn enzovoort. Daarnaast geven wij ook vorming. Zo wordt er regelmatig een driedaagse georganiseerd over interculturele hulpverlening. Er wordt ook vorming op maat gegeven, op vraag van de voorzieningen, over bepaalde problemen, thema's of doelgroepen.

Wij worden gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap als preventieproject. Ik vermeld alleen de Vlaamse Gemeenschap omdat ik hier zit als vertegenwoordiger van alle Vlaamse OTA's. Specifiek voor Antwerpen is er ook een groot deel subsidies van de provincie. Dat is niet voor elke provincie het geval. In Limburg en Antwerpen gaat het om vzw's. De andere twee zijn ingebed in de provinciale structuren en hebben geen vzw-status.

2. Evolutie caseload OTA's

Vanuit onze caseload stellen wij een bepaalde evolutie vast. Zo zien wij een stijgende diversiteit. Toen we in 1988 begonnen, ging 98 procent van de caseload over Marokkaanse gezinnen, of ruimer, over gezinnen uit de Maghreb. Het ging vooral over Arabische of Berberse gezinnen. Uit een beeld van de caseload van 2009 in Antwerpen blijkt dat het aandeel van de Maghreb en het Midden-Oosten geslonken is tot 31 procent. Het is nog altijd een substantieel aandeel maar het aandeel van Midden- en Oost-Europa is de laatste jaren enorm gestegen. Het gaat dan vooral over Roma uit Oost-Europa die de jeugdzorg zijn binnengestroomd. Het is een doelgroep waarvan men het moeilijk vindt om ermee te werken. Onze ondersteuning wordt daarin gevraagd.

Turkse gezinnen vormden vroeger de tweede grootste doelgroep en zijn nu de derde grootste doelgroep. Dat is nog altijd een substantieel aandeel. Jongeren en gezinnen uit zwart-Afrika, eveneens een significante doelgroep, kennen een grote spreiding. Wanneer ik een lijst zou geven met alle herkomsten die jaarlijks worden aangemeld, dan zou blijken dat die zeer uitgebreid is.

Vorig jaar bleek dat 56 procent van de schoolgaande jeugd in Antwerpen van allochtone afkomst is. Mijn betoog is dan ook dat we er niet meer naast kunnen kijken. Elke voorziening, elke dienst, elke werkvorm zal intercultureel moeten werken.

We zien een stijgende instroom. Dat is logisch gezien het grote aantal jongeren van allochtone origine. Mettertijd hebben we dan ook meer personeel kunnen aanwerven. Onze caseload is op een aantal jaren tijd met een vierde gestegen.

Vanwaar komt die instroom? Het gaat vooral over gezinnen en jongeren die onder toezicht staan van de jeugdrechtsbank. Wij stellen dus een stijgende instroom vast van gezinnen die in het gedwongen luik van de hulpverlening terechtkomen. Dat is op zich al een signaal. Dat betekent dat die instroom vooral op jeugdrechtsbankniveau verloopt. Het gaat voornamelijk over POS-jongeren, en dus niet over jongeren die een MOF hebben gepleegd. Die zijn er ook maar dat is een kleiner aandeel. Het zijn dus vooral POS-jongeren die instromen binnen het gedwongen luik. Zij stromen laattijdig in. Er is dus weinig voortraject.

Het laatste jaar hebben we in kaart gebracht welk soort problematieken er bij ons worden aangemeld. Men zou verwachten dat heel wat draait rond de migratieproblematiek: verhalen die gelinkt zijn aan traumatische ervaringen, neveninstroom of jongeren die op latere leeftijd instromen. Wij zien echter vooral een heel grote diversiteit aan gezinsvormen. Naast de gedragsproblematiek of de migratieproblematiek krijgen wij heel vaak te maken met alleenstaande ouders, nieuw samengestelde gezinnen, gemengde huwelijken, tienerhuwelijken, vooral bij de Roma, partnerrelatieproblematiek, echtscheidingen, vechtscheidingen enzovoort. Deze zaken zijn algemeen in de jeugdzorg, ook bij de allochtonen. Die trend volgen zij helaas ook.

Verder zien we ook een verzwaring van de problematiek. Vroeger volstond het soms om een aantal dagen te bemiddelen om de jongeren terug thuis te krijgen. Nu duurt dat veel langer omdat men soms te lang wacht om bemiddeling in te schakelen waardoor de situatie intussen verder geëscaleerd is.

3. Knelpunten

Heel wat van de knelpunten die ik zal vernoemen, zijn vrij algemeen. Ik wil er toch even bij blijven stilstaan. Ik ben zelf al een aantal jaren actief in de sector. De onderzoeken en de rapporten en beleidsaanbevelingen tussen 2000 en 2010 blijven zichzelf een beetje herhalen.

Dat is jammer, want veel van de al gemaakte beleidsaanbevelingen, door zowel de OTA's als bijvoorbeeld de klankbordgroepen binnen integrale jeugdhulp en recente onderzoeken, zijn nog steeds actueel en liggen in dezelfde lijn, maar worden vooralsnog niet uitgevoerd. Is dat een middelenverhaal of iets anders? Daarover kunnen we in debat gaan.

Een eerste knelpunt is dat het aanbod van welzijnsvoorzieningen nog steeds een grote onbekende is bij heel veel allochtonen en etnisch-culturele minderheden. Het is versnipperd, het is een ondoorzichtige structuur. Men heeft er geen zicht op, men weet niet waar men moet aankloppen. En als men al aanklopt, wordt men soms van het kastje naar de muur gestuurd. Dat heeft te maken met het feit dat de drempels nog te hoog liggen. De toegankelijkheid voor deze doelgroep blijft dus een aandachtspunt.

Heel veel allochtonen stromen bij de bijzondere jeugdzorg immers binnen in het gedwongen luik. Dat betekent dat zij binnen de vrijwilligheid niet genoeg aan bod komen, enerzijds omdat ze de weg niet vinden, anderzijds omdat vrijwilligheid vaak een gemotiveerde cliënt vraagt, een cliënt die mondig genoeg is om uit te leggen waarvoor hij hulp zoekt. Als die hulpvraag dan bovendien niet strookt met het aanbod en er dus een kloof tussen vraag en aanbod is, gaan hulpverleners soms zeggen dat men niet bij hen moet zijn. Heel veel gezinnen zoeken in de eerste plaats hulp voor praktische, administratieve problemen, terwijl anderen, externen, daar eerder een pedagogische problematiek zien die pedagogische ondersteuning vraagt.

Ons standpunt is dat je eerst dat administratieve moet oppakken, vooraleer je tot het pedagogische kunt komen. Maar heel veel diensten en voorzieningen zeggen dat ze specifiek rond het pedagogische en het opvoedingsondersteunende werken, en dat ze de rest niet doen. Dat botst en knelt, waardoor die gezinnen niet terechtkomen. Een kleine problematiek verzwaart soms en stroomt dan in via een later niveau, omdat bijvoorbeeld de jeugdbrigade een sociaal onderzoek voert en later het parket vordert naar de jeugdrechter.

Er doen zich tevens vaak interculturele misverstanden voor. Ik heb al gezegd dat de hulpvraag verduidelijkt moet worden. Maar ook de procedures op zich vormen een groot probleem, net als het onderschatten van de taalvaardigheid van het allochtone cliënteel. Ik werk zelf met Roma. Daar is een heel hoge graad van analfabetisme. Het is opvallend hoeveel correspondentie schriftelijk verloopt. Die mensen kunnen dat niet lezen. Bovendien is de taal die in die briefwisseling gehanteerd wordt, enorm moeilijk, zeker als die van een jeugdrechtbank komt.

Daar begint het al mis te lopen: mensen komen niet opdagen op afspraken, omdat die alleen maar schriftelijk worden doorgegeven. Hulpverleners zeggen dan dat het gezin niet wil meewerken et cetera, en het begint te escaleren. Tolken en interculturele bemiddeling worden vaak te laat ingeroepen. Men probeert toch op eigen houtje verder te werken, waardoor er eigenlijk naast elkaar wordt gepraat.

Een ander knelpunt betreft de zwaardere perceptie van risicofactoren. Het cliëntprofiel bepaalt de toegankelijkheid. Hoe zwaarder dat profiel wordt ingeschat, hoe moeilijker de toegang tot een voorziening. Specifiek voor etnisch-culturele minderheden betekent dat dat als de vraag groter is dan het aanbod, men een selectiever opnamebeleid gaat hanteren waarbij culturele elementen een rol kunnen spelen.

Als er bij de gewone risicofactoren bijvoorbeeld anderstaligheid bijkomt, het gezin in een onzekere verblijfssituatie zit en een andere culturele achtergrond heeft met andere normen en waarden, dan worden die risico's hoger ingeschat, zijn het profiel en de zorgvraag complexer en is de toegang beperkter. Als men kan kiezen voor een andere cliënt, zal men dat ook doen. Die opname gebeurt via intakes. Men zal dan kiezen voor een ander profiel, dat beter past in de leefgroep, waar men gemakkelijker mee kan werken, waar men een duidelijkere hulpverleningspiste ziet en liefst met een gemotiveerde cliënt.

De opstart van hulpverlening duurt langer, omdat de matching ook moeilijker verloopt. Dat is onder andere aan bod gekomen in een recent onderzoek, uitgevoerd door de universiteit van Antwerpen binnen de provincie. Zowel intakeverantwoordelijken van voorzieningen als consultants bij de verwijzende instanties geven aan dat zij, als zij te kampen hebben met anderstalige jongeren, merken dat het langer duurt eer ze de gepaste hulpverlening kunnen opstarten en meer moeilijkheden ervaren.

Een volgend punt betreft het versnipperde hulpverleningsbeleid. Wij ervaren met de gezinnen die we aangemeld krijgen, dat men in elk gezin andere strategieën gaat toepassen. Welk pad er gevolgd wordt, hangt een beetje af van bij welke consultant en bij welke jeugdrechter men terechtkomt. Dat betekent dat er soms zeer sterk wordt ingegrepen, met heel drastische maatregelen en lange uithuisplaatsing, maar soms ook niet genoeg. Een voorbeeld is het beleid dat wordt gevoerd rond de spijbelproblematiek en minderjarige Roma-moeders die inwonen bij schoonfamilie. Bij de ene beslist de jeugdrechter dat dat wordt gedoogd, bij de andere worden die geplaatst, met alle gevolgen van dien. Binnen die vaak kleine gemeenschappen doet dan ook de ronde dat het beleid inconsistent is. We merken dat er zowel regionaal als intersectoraal een visieafstemming moet komen rond bepaalde zaken.

Vervolgens is er veel investering van onderuit en te weinig van bovenaf. Het is allemaal veel te vrijblijvend. Wij geven zelf al jaren vorming aan veldwerkers, zowel opvoeders als

psychologen en pedagogen van voorzieningen als consultants. De leidinggevendens bereiken wij veel minder.

Als bemiddelaars gaan we dus bepaalde zaken meegeven in vorming of adviseren in een dossier, maar zij moeten dat op hun beurt verkocht krijgen in de voorziening. Strookt wat wij zeggen als hulpverleningsstrategie niet met het beleid dat de voorziening voert, dan staan zij eigenlijk voor een blok. Daarom vinden wij dat er nog veel meer van bovenuit moet worden aangestuurd rond diversiteitsbeleid. Zoals ik al zei, is 56 procent van de schoolgaande jeugd in Antwerpen van allochtone origine. Wij zijn het tijdperk voorbij dat men er op vrijblijvende basis voor kan kiezen. Er zijn voorzieningen die er al jaren mee bezig zijn, die een heel lange weg hebben afgelegd, die daarover ook heel veel deskundigheid hebben opgebouwd. Dit had als gevolg dat zij ook alle instroom kregen, dat eigenlijk 85 tot 90 procent van hun cliënteel van allochtone origine was. De problematiek is dan ook verzaamd, dat betekent dat hun hulpverleners een groter risico hebben op een burn-out omdat 85 tot 90 procent van hun cliënteel die complexe groep is, waar je een heel lang proces mee aangaat. Dan komen alle anderen bij de andere voorzieningen. Die keuze kan niet meer worden gemaakt. Iedereen moet ervoor kiezen de toegankelijkheid voor die doelgroep te verhogen.

Dat brengt ons bij het debat tussen categoriaal en inclusief. Men is de laatste jaren afgestapt van het categoriale en overgegaan naar het inclusieve. Voor bepaalde klassieke doelgroepen, de doelgroepen die er al langer zijn, werkt dat. Maar voor de nieuwere doelgroepen, de recentere instroom, is het nodig dat er nog categoriaal gewerkt wordt. De cultureel-etnische minderheden worden allemaal op één hoop gegooid en er is te weinig oog voor die intraculturele diversiteit. Dé Roma, dé zwart-Afrikanen, bestaan niet. Vaak wordt het discours wel zo gevoerd. Er is een heel groot verschil tussen mensen die hier al langer zijn en een toekomst hebben opgebouwd en mensen die nog geen verblijf hebben, die leven in de illegaliteit, in het circuit van huisjesmelkerij. Dat is een heel andere doelgroep om mee te werken. Zo ook mensen met een vluchtelingenachtergrond, die een traumatische ervaring hebben gekend; dat is heel anders dan mensen die hier gemigreerd zijn om socio-economische redenen.

Als volgend punt signaleer ik opnieuw het tekort aan allochtone hulpverleners. Dat is ook iets dat al tien jaar of langer in rapporten en beleidsaanbevelingen staat, maar het is nog steeds een realiteit. Het hulpverlenerslandschap is nog steeds zeer wit.

Vandaag in is er Mechelen een persconferentie over de opstart van een centrum voor jongeren die als misdrijf omschreven feiten hebben gepleegd. In Mechelen bevindt zich een heel grote groep Marokkaanse gezinnen. Tot nu toe hebben we bij de ambulante werkvormen geen enkele thuisbegeleidingsdienst waar we Marokkaans sprekende gezinnen naar kunnen doorverwijzen. Waar bijvoorbeeld een Marokkaanse medewerker in het team aanwezig is. Er zijn dus nog steeds volledig Belgische teams, autochtone teams, en soms is het wel nodig er een allochtone hulpverlener op te kunnen zetten of op zijn minst dat er iemand in het team aanwezig is die er naar kan kijken en er over kan nadenken.

Een punt dat er niet op staat, maar dat ik toch ook wel zorgwekkend vind, is dat men steeds investeert in nieuw, innovatief, iets anders, iets waarmee men dan kan uitpakken, bijvoorbeeld in de media. Terwijl er toch ook projecten zijn die goed draaien, maar die maar voor één of twee jaar middelen krijgen en die dan worden afgeschaft omdat de projectmiddelen stoppen.

Zo hebben wij op het Afrikaans platform in Antwerpen een aantal Afrikaanse mensen opgeleid in de bemiddelingsmethodiek. Dit was specifiek om tegemoet te komen aan vragen van scholen en eerstelijnsdiensten. Wij werken immers pas op de tweede lijn. Wij

hebben het bemiddelingskader nodig van een comité bijzondere jeugdzorg of van een rechtbank die daadwerkelijk beslissingen kan nemen. Op eerstelijnsniveau geven wij enkel advies, maar daar zijn er ook vragen, bijvoorbeeld vragen naar ouders om mee te gaan op huisbezoek, om te bemiddelen bij bepaalde problematieken.

Het klassieke interculturele bemiddelingsaanbod daar is nog steeds gericht op de klassieke doelgroepen. Men weet nog te weinig hoe om te gaan met die zwart-Afrikaanse gezinnen of die Oost-Europese gezinnen. Die vragen komen dus ook allemaal bij ons terecht. Daarom hebben wij een aantal vrijwilligers verder opgeleid binnen het Afrikaans platform om, bijvoorbeeld, met de politie samen te werken en met de scholen als er vanuit die diensten bemiddeling gevraagd wordt. We hebben dat zo anderhalf jaar gedaan en nadien zijn die middelen stopgezet. Dus die mensen zijn er, zijn opgeleid, maar er zijn geen werkingsmiddelen.

Een ander voorbeeld is een stopgezet project van het protestants sociaal centrum. Dat is een grote voorziening in Antwerpen waar veel eerstelijnswork wordt gedaan. Die hebben een jaar lang gewerkt met Roma-meisjes. Dat is een vrij grote doelgroep in Antwerpen die moeilijk te bereiken is. Op eerste lijn is daar nog niet zo veel aanbod voor. Zij hebben dat heel geleidelijk aan opgebouwd. De eerste zes maanden zijn ze daar met de gezinnen gaan werken. Dat omvatte heel veel administratief werk, waar de hulpvraag bij de ouders zat, om zo toegang te krijgen tot de meisjes, die vaak vanaf middelbareschoolleeftijd thuis worden gehouden of voorbereid worden tot een huwelijk. Zij hebben dus een aantal gezinnen leren kennen, en via hen ook toegang gekregen tot die meisjes. Zij hebben een meisjeswerking opgestart, maar ook hier waren na een jaar de projectmiddelen weer op. Aangezien er geen verdere middelen waren, werd dit stopgezet. Ik vind dit jammer, want dan wordt er wel weer een nieuw project opgestart voor één of twee jaar, maar de projecten die goed draaien, moeten worden behouden.

De OndersteuningsTeams zijn ook al meer dan twintig jaar bezig. Onze overeenkomst loopt bijvoorbeeld af eind 2011, en ook wij weten nog niet waar we staan voor de komende jaren.

4. Noden

Zet de bestaande expertise in, bijvoorbeeld die van de OndersteuningsTeams, maar ook die van de voorzieningen of scholen die al jarenlang een diversiteitsbeleid voeren. Ik denk hierbij terug aan de oprichting van de werkgroep inzake Roma vanuit het integratiecentrum De Acht in Antwerpen. Toen kreeg men heel veel vragen over het bereiken van de doelgroep en van de ouders. Het betrof heel wat praktische vragen. Er zijn scholen die daar al een aantal jaren mee bezig zijn en die ter zake een vrij goede knowhow hebben opgebouwd. Er werd hiervoor een medewerker aangeduid binnen het integratiecentrum en die heeft aan verschillende directies voorgesteld om een werkgroep te maken waarin alles aan bod kon komen en waar een uitwisseling kon gebeuren tussen de scholen. Bijna niemand heeft daarop ingetekend. Ik stel me dan de vraag waarom dat niet gebeurde. Waarom altijd weer het warm water uitvinden als andere voorzieningen, diensten of scholen er al jaren mee bezig zijn en er heel wat over te vertellen hebben? Ik zou graag hebben dat die uitwisseling meer wordt gestimuleerd vanuit het beleid.

Vervolgens zijn we voorstander van meer incentives voor het werken met tolken. Ik denk daarbij aan het systeem dat we zelf hanteren. Ondanks de groeiende diversiteit hebben we ervoor gekozen om altijd te bemiddelen in de thuistaal van de mensen, want we vinden het de beste manier om in gesprekken over emoties en beleving bepaalde gevoeligheden te bespreken. Wij hebben niet alle deskundigheid in huis en zijn niet opgeleid als tolk en daarom werken we met vrijwilligers. We screenen hen, want vaak gaat het over heel zware problematieken zoals incest, mishandeling of verwaarlozing, en er is ook een beroepsgeheim aan verbonden. Zo hebben we een actief bestand van twintig vrijwilligers op wie we

een beroep kunnen doen. Wordt er bijvoorbeeld een Nepalees gezin aangemeld, dan hebben wij iemand van Nepal die hier woont en die met ons meewerkt. We betalen de vrijwilligers een onkostenvergoeding en alles is geregeld in een vrijwilligerscontract.

We promoten deze manier van werken ten aanzien van centra voor algemeen welzijnswerk en de centra van Kind en Gezin, omdat ze vaak met vragen bij ons komen, maar dit, vanuit de OndersteuningsTeams, onze doelgroep niet is en we geen bemiddelingsruimte hebben. Het systeem zou gepromoot kunnen worden. Het vergt natuurlijk eveneens middelen om de mensen te betalen. Sommige hebben er al eigen middelen voor vrijgemaakt, andere zeggen dat ze er geen budget voor hebben. Hetzelfde geldt voor tolken. Er zijn voorzieningen die daar echt voor kiezen en die vinden een eigen budget binnen de werkmiddelen. Er zijn andere voorzieningen, vooral kleinere, die stellen dat ze er geen geld voor hebben zolang het niet gestimuleerd wordt en die voortploeteren of cliënten weigeren, omdat ze niet met een gezin kunnen werken omdat er te weinig Nederlands wordt gesproken.

Vervolgens is er nood aan het verhogen van interculturele competenties door vorming en opleiding. We zijn daar al jaren mee bezig, maar dit is nog altijd aan de orde, vooral door het grote personeelsverloop en de toch wel jonge leeftijd van heel veel hulpverleners en consulenten. Ik zou dat ook graag op alle niveaus zien. We zijn daar nu ook mee gestart. We hebben momenteel twee reeksen die specifiek gericht zijn op leidinggevers. We hopen ook de jeugdrechters, die toch de eindbeslissing in veel dossiers nemen, te kunnen bereiken, zodat zij op de hoogte zijn van een aantal wereldbeelden en interculturele mechanismen die kunnen meespelen en van tel zijn om een goede hulpverlening uit te bouwen.

Daarnaast is er nood aan een diversiteitstoets voor nieuwe projecten en methodieken. Vaak gaat men van start en merkt men daarna pas dat de etnisch-culturele minderheden niet bereikt worden, of dat een project niet aanslaat. Ze proberen wel, maar weten niet wat er aan de hand is. Ik nodig iedereen die met een nieuw project start, uit om het eerst intercultureel door te lichten en kritisch te bekijken. Er moet worden bekeken wat de randvoorwaarden zijn om het project of de methodiek op een interculturele leest aan te passen. Dat gebeurt veel te weinig.

Hetzelfde geldt voor bestaande methodieken. Bijvoorbeeld inzake intrafamiliaal geweld hebben we onlangs met een aantal mensen geprobeerd om de methodieken aan te passen en om de aandachtspunten te belichten bij het aan de slag gaan. Ik denk dan specifiek aan eengerelateerd geweld. Daarover loopt nu een project in Mechelen en een van mijn medewerkers werkt daaraan mee. Eer wordt in een Noord-Afrikaans gezin heel anders geïnterpreteerd dan in een zwart-Afrikaans gezin. De nuances moeten echt wel worden gelegd.

Er is dus nood aan een doorgevoerde interculturalisering bij voorzieningen. Ik verneem van integratiecentra dat er steeds meer voorzieningen uit de welzijnssector bij hen komen aankloppen. Er is dus wel een aanbod, maar soms botst het met de vraag naar een hapklaar stappenplan. Er is wel een uitgewerkt beleid om een voorziening te helpen bij de interculturalisering, maar dat moet ook inhoudelijk gebeuren, niet enkel organisatorisch. Het heeft weinig zin om één of twee allochtone medewerkers aan te werven als ze geen forum krijgen binnen de voorziening en als er niet aan de visie en het beleid van de voorziening wordt gewerkt en aldus een draagvlak wordt gecreeërd.

Ik denk hierbij aan een casus die ik zelf heb meegemaakt. Een voorziening zei dat wij een bepaalde strategie met het gezin bepleiten, maar dat die niet werkt voor hen, dat de kernwaarde van de voorziening het transparant werken is, wat betekent dat alle kaarten op tafel worden gelegd. In dat gezin zou dat de kloof tussen de jongere en de ouders enkel groter gemaakt hebben en een terugkeer naar huis bemoeilijkt. Dit werd besproken met de individuele hulpverlening, maar de voorziening vertelde waarvoor ze staat, wat de manier van werken is, allochtoon of autochtoon het maakt niet uit, en was niet bereid om dit te

herbekijken, ook niet voor die ene casus. Als wij niet tot dat niveau kunnen doorstoten, als er geen bereidheid is, dan blijven we steeds in dezelfde cirkels draaien.

Een andere noodzaak is de opstart van het diversiteitsnetwerk waarvan sprake is in *Perspectief!* (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 2167/1), en aan de opvolging van andere beleidsaanbevelingen. Er liggen heel veel beleidsaanbevelingen uit voorgaande onderzoeken op tafel. Het gaat zowel om onderzoeken die al langer afgesloten zijn als om recente onderzoeken die nog steeds actueel zijn, maar nog niet werden uitgevoerd. Het heeft weinig zin om steeds nieuwe beleidsaanbevelingen op te stellen als er nog voor het rapen liggen.

Er is tevens nood aan een volwaardig armoede- en migratiebeleid. Armoede kent een kleur, dat weten we. Uit een vrij recent onderzoek van OASeS in Antwerpen blijkt dat 55 procent van de allochtone bevolking in armoede leeft. Het is moeilijk om te werken rond pedagogische principes als je steeds botst op heel basale problematieken die te maken hebben met overleving. Als een gezin niet weet waar het morgen kan wonen of steeds in het circuit van illegale huisvesting en huisjesmelkerij terechtkomt, dan sta je daar als hulpverlener met een heel verhaal over plichten. Die mensen zijn daar nog niet aan toe, ze kijken niet verder dan vandaag of morgen omdat ze zich continu afvragen hoe ze het hoofd boven water kunnen houden. Ze zijn met heel andere zaken bezig dan wij, de hulpverleners, die een heel handelingsplan meebrengen. Als wij willen werken rond opvoeding, dan is er geen bereidheid voor en vindt het plan geen ingang.

Hetzelfde geldt voor het migratiebeleid. Er zijn nog altijd gezinnen die hier tien jaar zijn zonder papieren. Voor de jeugdhulpverlening is dat enorm moeilijk werken. Er is immers weinig perspectief op (middel)lange termijn.

Een volgende nood betreft het ontwikkelen van een eenduidig beleid over regio's en sectoren heen. We hebben dit al aangehaald, maar het moet een echte prioriteit worden, er moet veel meer aandacht worden besteed aan het samen bespreken van bepaalde thema's, zowel met parketmagistraten als met jeugdrechters, teamverantwoordelijken van comités en jeugdrechtbanken, zodat alles kan doorstromen naar individuele hulpverleners en het werkveld, want daar is er een heel groot personeelsverloop. Het gaat immers om jonge mensen die vaak in heel complexe situaties moeten werken en daartoe te weinig handvatten aangereikt krijgen van bovenuit.

II. VRAGEN VAN DE LEDEN

Mevrouw Mieke Vogels: Mevrouw Eeman, u zegt ook dat de opstart van een diversiteitsnetwerk binnen *Perspectief!* niet van de grond komt. Hebt u daar een reden voor?

Mevrouw Joy Eeman: Wij waren betrokken bij de opmaak van *Perspectief!* en we hebben een aantal beleidsaanbevelingen gedaan. We waren aangenaam verrast dat die in een aantal actiepunten werden opgenomen. Als het over de werkelijke uitvoering gaat, blijven we op onze honger. Vorig jaar stond de prijs van bijzondere jeugdzorg in het teken van diversiteit. Dat jaar is nu voorbij en ik heb heel weinig actie gezien. Het enige gevolg dat ik heb gezien, is dat de voorziening die de diversiteitsprijs heeft gewonnen, vzw De Touter, al jarenlang de kaart heeft getrokken van interculturalisering. Ze organiseren een studiedag in juni, waarbij ook wij zullen worden betrokken. Voor de rest hebben we daar nog geen concrete gevolgen van gezien.

Ik heb de opstart van het netwerk al bevraagd, onder andere bij de koepels en onze verantwoordelijke in Brussel. Tot nu toe is nog niet geweten wanneer of wie het zal opstarten. Wij zijn daar vragende partij voor.

Mevrouw Mieke Vogels: U zegt terecht dat tussen 1988 en nu de doelgroep van allochtonen heel divers is geworden met heel veel interculturele verschillen. U had het over

intrafamiliaal geweld in verband met eer. Dat is anders in de Maghreb, in Afrika en in Oost-Europa. Waar halen jullie die informatie? Moeten jullie dat zelf uitzoeken? Bestaat daarover materiaal?

Destijds was het mijn droom om op het Vlaamse niveau een intercultureel steunpunt op te richten, precies om die informatie te verzamelen voor de hulpverlening. Nu ontwikkelen de OTA's dat zelf. Het zou goed zijn dat er een document bestaat waarin je zulke voor de hand liggende zaken kunt vinden. Er bestaan heel veel handboeken voor internationale marketing. Het lijkt logisch dat zoiets ook zou bestaan over interculturele verschillen, over familie, eer, opvoeding van kinderen en de rol van de vader ten aanzien van zijn kinderen in die verschillende culturen. Het zou goed zijn dat daarvoor een soort van intercultureel steunpunt bestaat.

De belangrijkste vraag gaat over de verhouding tussen OTA en de integrale jeugdhulpverlening. Nu werkt u vooral voor de bijzondere jeugdzorg. Als u een toegangspoort krijgt, zeker als het over de tweede lijn gaat, de hulpverlening die niet vrij toegankelijk is, dan zal daar een groot deel van het VAPH bij komen, dat ook een interculturele problematiek stelt, maar dan op een totaal andere manier. Wetenschappelijk zullen ook de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning en de geestelijke gezondheidszorg achter die toegangspoort zitten. Hoe is de verhouding van OTA tot die integrale toegangspoort?

Denkt u dat de integrale toegangspoort voor de doelgroep die u omschrijft, wel of niet een verbetering is? Ikzelf durf dat te betwijfelen omdat ik de indruk heb dat er nog veel meer geprotocolleerd wordt en op formulieren komt, dat degenen die de indicatie en de toewijzing doen, geen rechtstreeks contact meer hebben met de cliënt. Ik vrees dat de huidige evolutie dat er steeds meer allochtonen de hulpverlening binnenkomen via de rechtbank, nog erger zal worden, omdat de drempel van die toegangspoort nog hoger wordt.

In deze commissie hebben heel wat sprekers herhaaldelijk gewezen op het belang van de contextuele werking. Het heeft geen zin om mensen in kansarmoede met een Triple P-pakket te benaderen, als ze niet weten wat ze moeten eten, als ze de formulieren niet begrijpen enzovoort. Die contextuele benadering is heel belangrijk. In de integrale jeugdhulpverlening en de toegangspoort komt de contextuele benadering amper aan bod.

Het project Columbus in Roeselare haalt wel zeer goede resultaten met de contextuele aanpak. Dat project wordt dit jaar uitgebreid naar Gent. Daar zit men sowieso met een meer allochtoon publiek. Bent u daarbij betrokken? Wat is uw mening daarover?

Uit een onderzoek van de provincie Antwerpen bleek een steeds grotere instroom van niet-begeleide minderjarigen. Hebt u daar ervaring mee? Kunt u dat duiden?

De Klankbordgroep Integrale Jeugdhulp heeft opmerkingen van u geformuleerd. Die zou ik graag ontvangen.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Het steeds investeren in nieuwe projecten vormt voor u een knelpunt. Daardoor is er voor de lopende proefprojecten geen geld meer. Wordt dat niet doorgelicht? Als een project goed werkt, waarom wordt het dan niet voortgezet? Is dat louter om economische redenen?

De heer John Crombez: U had het over de herhaling van de aanbevelingen. Mevrouw Vogels verwees naar die lijst. U zei dat het om middelen gaat. Vaak komt u tot dezelfde conclusie, formuleert u een oplossing – maar er gebeurt niets. Gaat het inderdaad om geld? Is dat eigen aan de complexe structuur van de sector? Ziet u nog een andere reden? Is het een combinatie van redenen? Hoe kunnen die terugkerende conclusies worden geïmplementeerd? We kunnen hier blijven discussiëren over de oorzaken en de oplossingen, maar er moet iets gebeuren in het veld.

Er is veel te veel innovatie in de sector. Projecten worden stopgezet terwijl nieuwe worden geïntroduceerd. Dat is een interessant punt. Misschien moeten we de sprekers van de voorgaande weken nog eens vragen over welke projecten het gaat. Moeten we het aantal nieuwe projecten beperken? Moeten we het geld eerder besteden aan bestaande goede projecten? Dat is mijn conclusie eigenlijk.

Vaak komt er op een hulpvraag geen passend antwoord om een veelheid van redenen. Dat mondt vaak uit in een escalatie. Ziet u dat in de cijfers van de toeleiding? We hebben een getuigenis gekregen van zo'n escalatie toen we op werkbezoek gingen in Mol.

We hebben veel te weinig hulpverleners van allochtone origine. In Ruiselede zijn er wel een aantal. Hun collega's wijzen op het belang van hun aanwezigheid. Ze kunnen bepaalde facetten beter verduidelijken en naast de cultuur en de gewoonten speelt de taal een grote rol. Dit lijkt me een essentiële factor. Allochtone hulpverleners kunnen bepaalde problemen sneller analyseren en duiden. Hoe kunnen we dat zo snel mogelijk verbeteren?

Mevrouw Katrien Schryvers: U maakt een analyse van de problemen. U legt de vinger op de wonde. Ik heb het al aan elke spreker gevraagd, en dat is de essentie van onze bekommernis, waar komt die stijging van jongeren in de bijzondere jeugdzorg vandaan? Waarom komen steeds meer jongeren in de problemen, en altijd maar op jongere leeftijd? U hebt met heel veel jongeren te maken van heel verschillende achtergrond en met veel soorten problemen. Hebt u zicht op de oorzaken van de stijgende instroom? Heeft het te maken met de groeiende druk op jongeren? Met de grotere diversiteit aan gezinsvormen? U hebt dat niet genoemd als oorzaak, het was louter een vaststelling.

Dit is eigenlijk wat onze commissie zoekt. Het spreekt voor zich dat alles binnen de hulpverlening zo goed mogelijk moet worden georganiseerd. Jongeren die hulp nodig hebben, moeten de correcte hulp krijgen. Dit moet gestroomlijnd gebeuren. Er is nood aan een betere regionale en intersectorale afstemming. We moeten ook kijken naar wat er gebeurt voor die jongeren in de hulpverlening belanden. Indien we op dat moment kunnen ingrijpen, is er allicht geen nood aan een tweede traject.

Mevrouw Vera Celis: Mevrouw Eeman, u hebt het voornamelijk over de situatie in Antwerpen gehad. De context is natuurlijk anders in een stad met 56 percent jongeren van allochtone afkomst dan in de buitengebieden. Kunt u iets meer zeggen over de achtergrond van de manier waarop de hulpverlening hiermee in de landelijke gemeenten moet omgaan en van de evolutie die zich in de loop van die 22 jaar heeft voltrokken? Hebt u hier ervaring mee? Hoe is dit specifiek in de buitengebieden geëvolueerd?

Mijn tweede vraag sluit in feite aan bij de vragen die de heer Crombez heeft gesteld. U hebt de contextuele hulpverlening daarnet al toegelicht. Ik denk dat uw analyse klopt. Hoe zit het binnen de context van een gezin of van een familie? De taal kan natuurlijk een probleem vormen. Dit kan echter door middel van tolken perfect worden opgelost. Bepaalde families of gezinnen houden er echter heel andere normen en waarden op na. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de definitie van eer die u hebt gegeven. Welke impact heeft de hulpverlening op dit vlak? Indien de hulpverlening hier geen voeling mee heeft of dit niet apprecieert, kan ze een richting uitgaan die eigenlijk een volgend probleem creëert. In heel wat culturen is het gebruikelijk de problemen binnenskamers te houden. Die mensen staan hier niet erg voor open.

Bij de aanvang van uw betoog hebt u gesteld dat de meeste jongeren gedwongen instromen. Hebt u op dit vlak een evolutie waargenomen? Is de hulpverlening efficiënter geworden? Heeft de bekommernis om een probleem op te lossen zonder een tweede probleem in de plaats te stellen tot een kentering geleid?

Mevrouw Joy Eeman: In de eerste plaats is me gevraagd waar wij onze informatie vandaan halen. Dat is in feite een goede vraag. Wij zijn natuurlijk als organisatie ook gegroeid en

geëvolueerd. In het licht van de stijgende diversiteit hebben we gemerkt dat we niet alle expertise in huis hadden.

We beschikten over kennis van de sector en over methodologische kennis. Er is jarenlang aan die bemiddelingsmethodiek gewerkt. Daarnaast is er een gemeenschappelijk concept dat voor alle OTA's geldt.

Er is echter ook behoefte aan specifieke expertise. Het gaat dan om de taal of om een aantal culturele gevoeligheden. Aangezien we die kennis nodig hebben, zijn we begonnen met de uitbouw van een vrijwilligersbestand. Een aantal mensen bemiddelt al jaren met ons mee. We werken steeds in duoverband. Wij blijven verantwoordelijk voor het dossier. Wij kennen immers de sector, de sociale kaart en de bemiddelingsmethodiek. Van hen verwachten wij een zekere inbreng die ons in staat moet stellen de brug tussen het gezin en de hulpverlening te slaan. Ze moeten ons alert maken voor bepaalde culturele gevoeligheden die voor een specifiek gezin van tel zijn.

Een aantal van onze medewerkers heeft de kans gehad om met de organisatie mee te groeien. Ze hebben de migratierealiteit mee zien verschuiven. Ze hebben de vormen steeds hieraan aangepast. Dit betekent dat we de tijd hebben gehad om de informatie intern te verstevigen.

De voorbije twee jaar vraag ik me regelmatig af of we gewoon wat water naar de zee dragen. Ik heb ooit de Inspectie van Financiën over de vloer gehad. Die inspecteur heeft me toen verteld dat ons tijdelijk statuut in feite niet strookt met het feit dat we niet misbaar zijn. Op termijn zouden we misbaar moeten zijn. Op dit ogenblik kunnen we echter niet stellen dat we dit al zijn. Uit verschillende rapporten en onderzoeken blijkt dat de OTA's binnen de sector een noodzaak zijn.

Ik pleit in sterke mate voor de consolidatie van die kennis. Vorig jaar hebben we van de Vlaamse Gemeenschap een klein beetje meer middelen gekregen. Het nieuwe functieprofiel dat we hebben uitgeschreven, is gebaseerd op de persoon die bij ons al jarenlang de vorming verzorgt. Hierdoor hebben we die persoon wat versterking kunnen bieden. We hebben een bijkomende medewerker aangeworven die met een voet in de praktijk staat. Hij heeft die bemiddelingservaring in de praktijk nodig om de kennis ten aanzien van vorming en van beleid te kunnen vertalen. Hij moet ook op vragen over een casus kunnen antwoorden. Hulpverleners hebben graag wat theorie, maar ze willen ook concrete tips die hen moeten helpen aan de slag te gaan. We hebben ervoor gekozen alle kennis die bij ons aanwezig is in de loop van de komende twee jaar in teksten te consolideren. Wegens de te hoge werkdruk is dit in het verleden te weinig gebeurd.

De persoon die in ons OTA de vorming verzorgt, is enigszins een witte raaf. Ze werkt deeltijds bij ons. Daarnaast werkt ze ook freelance. Ze wordt door scholen, integratiecentra en CAW's gevraagd. Haar agenda is al tot in 2012 volgeboekt. Dit betekent dat slechts een beperkt aantal spelers die kennis in huis heeft. Dit geldt vooral voor de vertaling van de praktijk naar de theorie en omgekeerd.

We hebben een website gecreëerd waarop we allerlei zaken zullen publiceren. De denkoefening over de interculturalisering van intrafamiliaal geweld is in een werktekst van een twintigtal pagina's gegoten. Het is de bedoeling die tekst te verspreiden.

Hoewel we ons sterk van deze problematiek bewust zijn, wil ik ook voor voorzichtigheid pleiten. Veel mensen verwachten een hapklaar stappenplan. We zijn tegen de idee een handboek te schrijven. Er is geen receptenboek waarin staat wat iemand met een zwart-Afrikaans gezin of met een Roma-gezin moet doen. De intraculturele diversiteit is immers enorm. De Roma bestaan in feite niet. Het gaat over 20 miljoen mensen in heel Europa.

Ook in België gaat het om heel verschillende groepen en moeten we op een aantal criteria letten.

We kunnen dit niet in een tienstappenplan gieten, waaruit duidelijk blijkt wat werkt en wat niet werkt. We kunnen enkel aandachtspunten formuleren. Zo kunnen hulpverleners op een aantal algemene zaken letten. Hieruit kunnen ze afleiden welke vragen ze moeten stellen of welke houding ze moeten aannemen om de brug naar het gezin te slaan. Terwijl we hiermee bezig zijn, hoeden we er ons voor een tekst te schrijven die mensen met te weinig kennis van zaken letterlijk zouden kunnen interpreteren.

De verhouding tussen de integrale jeugdhulp en de OTA's is een moeilijke aangelegenheid. Ik had gehoopt die vraag te vermijden, maar nu is ze toch aan bod gekomen. Ik ben in 2004, vlak na het einde van de proefperiode, bij het OTA Antwerpen begonnen. Dit betekent dat ik die hele beweging niet zelf heb beleefd. Het is sindsdien in elk geval niet gemakkelijk gebleken dit op te volgen. Zeker in Antwerpen is een vorm van vermoeidheid in het werkveld geslopen. Er is ook sprake van een zekere frustratie. Er is weinig van de grond gekomen. De timing is steeds weer verschoven. De OTA's hebben zich er toen toe laten verleiden een paar keer zelf de denkoefening te maken. De vraag was waar wij binnen de integrale jeugdhulp zouden passen. Eigenlijk zijn we daar nu mee gestopt.

In Antwerpen hebben we hier een duidelijke visie op. Het OTA werkt binnen een enkele sector. Het is voor ons niet eenvoudig zicht op die andere sectoren te krijgen. We krijgen natuurlijk vragen van mensen uit andere sectoren. Aangezien we over te weinig personeel beschikken, remmen we die vragen zo veel mogelijk af. We kunnen daar niet op ingaan.

Bovendien moeten we een methodologische keuze maken. Om de bemiddelingsmethodiek te kunnen hanteren, is het belangrijk dat we over een duidelijk kader beschikken. Het is belangrijk dat wij de eindverantwoordelijkheid niet dragen. Wij moeten immers over voldoende ruimte beschikken om ons meerzijdig partijdig te kunnen opstellen. Dit betekent dat we nood hebben aan iemand die een zeker gezag kan uitstralen. Dit is in al die andere sectoren allicht niet evident.

Daarnaast merken we dat er veel noden zijn. We stellen de beleidsmakers dan ook al twee jaar dezelfde vraag. We zouden graag van het Beleidsteam Integrale Jeugdhulp horen waar de noden zich situeren en waar wij volgens die mensen een plaats hebben.

De bal wordt altijd in ons kamp gelegd, maar voor ons is het heel moeilijk om met de huidige middelen een engagement aan te gaan binnen de hele integrale jeugdhulp. Dan lopen we binnen de kortste keren tegen de muur. Dan kan ik al mijn personeel met ziekteverlof naar huis sturen.

De heer John Crombez: Kunt u dat een beetje toelichten? Als ik u goed begrijp, dan zegt u dat het niet haalbaar is om daar zoals bepaald en met de huidige middelen in te stappen.

Mevrouw Joy Eeman: De werkdruk is nu al vrij hoog. Wij gaan in op elke vraag die wij krijgen. Wij hanteren geen wachtlijsten en proberen alles op te nemen. Dat betekent wel dat wanneer het personeelsbestand niet wordt uitgebreid, het steeds drukker wordt. Wij bedienen een volledige provincie. Dat betekent dat er verplaatsingen gemaakt moeten worden, bijvoorbeeld naar Mol of Ruselede. Dat zijn allemaal werkuren die meetellen. Wanneer daar nog vragen bijkomen, ook vormingsvragen, dan hebben wij te weinig mensen om aan die vraag te voldoen. Wij willen vermijden dat we de deur zouden openzetten en dan de vragen niet kunnen beantwoorden. Het is echter niet alleen een verhaal van middelen maar ook een verhaal van keuzes. Het gaat dus niet alleen over meer middelen, er moet ook worden gekeken wat prioritair is. Die keuze willen wij niet alleen maken. Dat is een gedeelde verantwoordelijkheid. Het beleid heeft daar ook een verantwoordelijkheid in. Het beleid moet de richting aangeven van het proces van de integrale jeugdhulp en moet

de noden bepalen van de etnisch-culturele minderheden. Wij kunnen dan zeggen wat wij doen en welk kader wij nodig hebben. Het is echter niet mogelijk om ons helemaal alleen die keuze te laten maken. Wij hebben daar in het verleden al heel wat in geïnvesteerd maar dat is allemaal dode letter gebleven. Er moet dan ook een soort van wisselwerking komen.

Mevrouw Mieke Vogels: Ik begrijp uw houding volledig. Bij een overstap naar de integrale jeugdhulp, het bredere terrein, stel ik precies dezelfde problematiek vast in bijvoorbeeld het type 5 van het bijzonder onderwijs, als die waarin u bemiddelt in de bijzondere jeugdzorg. Ook daar komen steeds meer allochtone kinderen terecht. Ik zie dezelfde problematiek in de jeugdpsychiatrie waar bepaalde kinderen terechtkomen. Daar is het nog veel belangrijker om te bemiddelen.

U zegt dat u alleen middelen hebt om uw werk te doen. U hebt alleen de middelen om de expertise die u gedurende al die jaren hebt opgebouwd, in te zetten binnen het pakket dat u nu hebt. Ik vind het belangrijk om dat te weten.

Mevrouw Joy Eeman: Wij kunnen bijdragen tot een ruimere interculturalisering. Wij zijn bereid om mee na te denken, om aanwezig te zijn op rondetafels, om na te gaan wat de mogelijkheden in andere sectoren zijn en wat wij daar zouden adviseren. Zo is er de vraag of het systeem van vrijwilligers gehanteerd of gepromoot kan worden binnen die sectoren, en wat de aandachtspunten daarrond zijn.

De laatste jaren zijn vooral rechtstreeks toegankelijke netwerken opgestart. De rest ligt een beetje stil. Wij zijn wel betrokken bij het crisisnetwerk. Wat ik wel heel belangrijk vind voor de toegangspoort, is de inschatting van de problematiek. Daarmee staat of valt de hulpverlening. Het is van daaruit dat men begint te bouwen. Wanneer een hulpvraag of een problematiek niet juist wordt ingeschat, kan men nooit de gepaste hulpverlening opstarten. Daar knelt vaak het schoentje, in die zin dat wij vaak laattijdig worden ingeschakeld, wanneer de situatie al is geëscaleerd. Op dat moment is er al bijna geen communicatie meer mogelijk tussen gezin en hulpverlening of is er al heel wat wantrouwen of onwil gegroeid. Het is belangrijk dat op tijd de juiste inschatting wordt gemaakt.

Tijdens de proefperiode zat er iemand van ons team binnen de toegangspoort om die diagnose mee te stellen.

De heer John Crombez: Het gaat niet alleen over de instroom zelf, maar ook over de vraag waar ze instromen, hoe lang ze daar blijven en hoeveel moeilijker het wordt om een verbeteringstraject te maken als ze te hoog instromen. U merkt in het prille begin te vaak dat het, wanneer u erbij wordt gehaald, al te laat is omdat de eigenlijke context in het begin slecht is ingeschat. U zei daarbij dat de praktische en administratieve zaken heel duidelijk moeten zijn vooraleer tot de rest kan worden overgegaan. Is dat een van de manieren om ervoor te zorgen dat de instroom niet te zwaar of te hoog gebeurt, zodat te vermijden problemen effectief worden vermeden?

Mevrouw Joy Eeman: Het is ook een verhaal van kennis en knowhow die op een zo breed mogelijk vlak wordt verspreid. Vaak gebeurt de inschatting op een niveau waar wij nog niet bij betrokken zijn.

De heer John Crombez: Wie bedoelt u dan heel concreet?

Mevrouw Joy Eeman: Ik heb het dan over de jeugdbrigade, de parketmagistraten en het preventieve voortraject. Ik kan een voorbeeld geven van een situatie die ikzelf persoonlijk ken. Het gaat over een minderjarig meisje dat inwoont bij haar schoonfamilie. Zij heeft met haar minderjarige man twee kinderen. Het gaat dus eigenlijk over vier minderjarigen, waaronder twee ouders en twee kinderen. Op een bepaald moment ontstaat er een conflict tussen de vader en de inwonende zoon. De zoon gaat bij zijn broer wonen. Op dat

moment is er een onderzoek door de jeugdbrigade over de spijbelproblematiek van de jongen, of over de geboorte van het tweede kind. Als een minderjarige bevalt van een kind, vindt er immers een sociaal onderzoek plaats door de jeugdbrigade.

Door die verhuizing, dus door het feit dat vier minderjarigen niet meer onder het ouderlijk dak wonen, overwoog men een plaatsing van de twee kinderen waarvan het jongste twee maanden oud is. Als ik er op bepaald moment niet was geweest om een aantal zaken te duiden en te verhelderen, dan was daar waarschijnlijk een plaatsing gebeurd. We konden die plaatsing vermijden door een aantal andere hulpverleningsmechanismen in gang te zetten. Meestal komen wij pas in het verhaal als die plaatsing al is gebeurd. Dan is het niet gemakkelijk om een terugkeer naar huis te bewerkstelligen. Het doel van de hulpverlening is de minst aangrijpende maatregel. Kinderen horen thuis bij hun ouders. Dat wordt dan wel gelinkt aan een heel aantal voorwaarden waar dat gezin meestal niet kan aan voldoen, want zij hebben geen papieren, zij kunnen hun huisvesting niet verbeteren, zij kunnen een aantal zaken niet realiseren die door de hulpverlening wel worden verwacht vooraleer een terugkeer naar huis mogelijk is. In dit dossier waren er genoeg argumenten om het gezin ambulant verder op te volgen en zodoende een plaatsing te vermijden.

Er was ook een vraag over de nieuwe projecten en middelen. Waarom worden bepaalde beleidsaanbevelingen niet uitgevoerd? Wordt er te veel ingezet op innovatie?

Ik denk dat het louter een middelenverhaal is. De projecten die in Antwerpen liepen, kennen een goede evaluatie. Maar dat waren gewoon tijdelijke projecten, die vrij kwamen voor een jaar. Na een jaar was die pot opgesoupeerd en had men binnen de bestaande werking geen mogelijkheid om die uitbreiding te doen en is dat stopgezet. Volgens mij is er geen bijkomende reden. Het is niet omdat die projecten niet goed draaien.

Er worden waarschijnlijk ook projecten stopgezet omdat ze te weinig effectief zijn of hun doelstelling niet gehaald hebben, maar er zijn even goed een aantal projecten, zeker op eerste lijn, die proefgedraaid hebben en een goede evaluatie hebben gekend, maar die het jaar nadien toch niet meer bestaan. Dat ging dan over een potje aan middelen dat moest worden opgesoupeerd en dat men daarvoor heeft ingezet.

Waarom worden de beleidsaanbevelingen niet uitgevoerd? Dat is een vraag die ik eigenlijk aan u zou moeten stellen. Die aanbevelingen zijn er, worden gerapporteerd en genotuleerd. Waarom wordt daar verder geen werk van gemaakt? Ik denk niet dat er te weinig signalen komen vanuit het werkveld. Ik zie ze in alle onderzoeken en vanuit verschillende sectoren herhaaldelijk terugkomen. Ik denk dat het knelpunt ergens anders ligt.

Wat is zichtbaar in de cijfers? Er zijn inderdaad een aantal allochtone hulpverleners in de gemeenschapsinstellingen. We zijn blij dat die er zijn. Maar wij kunnen aan de cijfers niet zien of de problematiek escaleert. Wij zetten vooral in op dagelijkse interventies. Wij zijn vooral bezig met veldwerk, naast een aantal beleidsaanbevelingen. De registratieprogramma's die wij hebben, laten niet toe om daar conclusies uit te trekken. We voelen dat wel gewoon aan. We zien in onze dossiers en op onze teamvergaderingen dat de problematieken verzwaren. We merken ook dat wij betrokken worden op een moment dat er al een hele escalatie is gebeurd. Ik kan dat casus per casus beschrijven, maar het is moeilijk om dat echt in cijfermateriaal te gieten.

Een van de vaak gesignaleerde knelpunten in dit soort onderzoek is ook dat de cijfers niet eenduidig genoeg zijn. Over welke jongeren hebben we het? Wat is een allochtone jongere of een jongere van een etnisch-culturele minderheid? Zijn dat de jongeren die wel al de Belgische nationaliteit hebben maar van wie een van de ouders gemigreerd is? Zijn dat

jongeren die geen Belgische nationaliteit hebben maar wel verblijf? Zijn dat ook de jongeren zonder verblijf?

Heel veel onderzoeken geven aan dat men geen duidelijke conclusies kan trekken en geen volledig zicht heeft op die groep, omdat men niet over het juiste cijfermateriaal beschikt. Er is dus nog werk aan de winkel om het onderzoekswerk relevanter te maken. Er moet een duidelijke en eenduidige registratie komen van die groepen.

De instroom van allochtonen is duidelijk. We zitten bovendien met een aantal nieuwkomersgroepen die ook doorstromen naar de bijzondere jeugdzorg. Het aandeel van allochtone jeugd in de populatie groeit eveneens. Als ze een groter aandeel vormen van de jonge bevolking, is het relevant dat hun aandeel binnen de bijzondere jeugdzorg groter is. Maar het is ook een algemeen fenomeen: er is meer instroom. Dat betekent dat er iets schort aan het voortraject en de toegankelijkheid van de eerste lijn. Er is te weinig kennis en te weinig bereik van die doelgroepen om de instroom te vermijden.

Dat is zeker het geval voor een aantal van onze gezinnen. Wij krijgen soms een problematiek aangemeld, en dan is er meestal al een plaatsing gebeurd of staat het gezin al onder toezicht. En dan moet je dat ongedaan maken, wat veel moeilijker is dan preventief te werken aan de problematiek en te voorkomen dat men doorstroomt naar dat niveau.

Er was ook een vraag over het verschil tussen landelijke en stedelijke gebieden. De meeste van onze dossiers komen uit de grootsteden. Daar is de grootste problematiek aanwezig. We zien wel dat het aanbod in de grootsteden beter uitgebouwd is. Er is een aantal voorzieningen dat al knowhow en expertise heeft opgebouwd. Dat heb je veel minder in een landelijke omgeving, omdat het daar op een kleinschalig niveau gebeurt. Daar zijn soms gewoon geen of te weinig voorzieningen aanwezig. Ik denk bijvoorbeeld aan Boom in Antwerpen. Daar is geen jongerenadviescentrum of CAW. De afstand vergroot sowieso, en als er al een voorziening of dienst is, is die meestal weinig toegankelijk. Men heeft daar ook nog veel minder te maken gehad met de allochtone bevolking. Men start daar dus nog van nul. Dat is het grote verschil tussen de stedelijke gebieden en de landelijke.

Ik wil verder nog opmerken dat er te weinig continuïteit is. Als ik kijk naar de gezinnen waar wij mee werken, is er vaak al een vorm van wantrouwen. Er moet een brug worden geslagen tussen hulpverlening en gezin, tussen ouders en jongeren. Een bekend probleem, zeker in Antwerpen, is het grote personeelsverloop. Er is ook een grote verjonging van de consulenten. Dat betekent dat je in één dossier binnen een termijn van een jaar drie verschillende consulenten en twee verschillende thuisbegeleiders kunt hebben. Voor een gezin dat geen zicht heeft op die structuur en de bevoegdheden, zijn dat allemaal maatschappelijk werkers. De ene doet een belofte dat de begeleiding gaat stoppen. Bij de ander komt een nieuwe problematiek aan het licht en de begeleiding wordt voortgezet. Bij veel gezinnen ontstaat er een gevoel van uitgeblustheid. Er komen steeds nieuwe mensen met nieuwe verhalen. Die stellen altijd opnieuw dezelfde vragen. Een heel grote risicofactor voor onze hulpverlening is dus de discontinuïteit in onze personeelsbestanden.

Het Columbusproject is mij niet bekend. Dat zou ik moeten navragen bij mijn collega's in Oost-Vlaanderen. Zelf kan ik daar niets over zeggen.

Mevrouw Vogels had het over het ontbreken van een contextuele benadering. Dat is dubbel: heel veel voorzieningen werken toch vanuit een contextuele benadering, maar de aanpassing en de doorlichting ten aanzien van allochtonen komt nog te weinig aan bod. Ik denk wel dat de context genoeg betrokken wordt.

Dat is anders bij de gemeenschapsinstellingen. Bij MOF-jongeren merken we dat wel. Men werkt intensief met die jongeren waar ze residentieel geplaatst zijn, maar er is weinig nazorg. Zij komen terug in het milieu waar ze die feiten hebben gepleegd, dezelfde vrien-

denkring en familie. Als daar niet met de context is gewerkt en er is geen vervolghulpverlening, dan is het voor die jongeren moeilijk om niet te recidiveren. Een van de signalen die we in dat verband krijgen, is dat de vraag vaak aan ons wordt gesteld. De termijn in de gemeenschapsinstelling loopt af, de jongere wordt opnieuw toevertrouwd aan zijn thuismilieu, en dan wordt ons gevraagd om hem verder te begeleiden. Dat is iets wat wij niet doen. Wij werken ondersteunend aan een andere dienst. Wij bieden onze ondersteuning en hulp aan een andere werkvorm. Als er geen werkvorm is, dan kunnen wij die begeleiding eigenlijk ook niet bieden. En dan merken wij wel dat er blijkbaar te weinig diensten en voorzieningen een aanbod voor hebben.

Dan was er nog een vraag over de instroom van niet-begeleide minderjarigen. Dat is inderdaad ook wel een groep die bij ons wordt aangemeld. Je hebt de groep niet-begeleide minderjarigen, de jonge asielzoekers en de woonwagenbewoners. Dus dat zijn ook een aantal groepen die in onze caseload zitten. Daar is een aantal categoriale voorzieningen voor. Daar wordt eigenlijk wel goed aan gewerkt. Ik denk dat expertise en knowhow daar goed bereikbaar zijn.

Mevrouw Katrien Schryvers: Kunt u me zeggen wat uw aanvoelen is omtrent de oorzaken van die stijgende instroom? Daar heeft u eigenlijk weinig over gezegd. U bent daar misschien ook niet mee bezig, maar wij zijn daar wel mee bezig.

Mevrouw Joy Eeman: Wij krijgen de gezinnen pas wanneer ze al ingestroomd zijn. Wij merken alleen de stijgende instroom en dat die parallel is aan een stijgende instroom vooral bij de jeugdrechtbanken. Het is daar dat de stijging zit en het zijn vooral POS'ers. Het gaat dus veel minder om jongeren die feiten plegen.

Waarom is die stijgende instroom er? Ik heb daar een aantal antwoorden op geformuleerd en een aantal antwoorden ontbreken misschien, omdat wij daar niet de juiste analyse over kunnen maken. Het feit dat allochtone gezinnen voornamelijk instromen in het gedwongen deel van de hulpverlening, is omdat het aanbod van welzijnsvoorzieningen te weinig bekend is bij die gezinnen. Omdat projecten ook te weinig zijn afgestemd.

Er is nu bijvoorbeeld een debat over Triple P. Ik ken die programma's en initiatieven rond opvoedingsondersteuning te weinig. Ik heb nog geen cijfers gezien of zij die groepen bereiken. Ik weet wel dat bijvoorbeeld de opvoedingswinkel gehuisvest is in het gebouw waar ook wij gehuisvest zijn, in Antwerpen-Noord. Mijn aanvoelen is dat zij die groep te weinig bereiken. Het is niet omdat je een opendeurbeleid hanteert, dat mensen komen aankloppen. Je zal daarnaast ook outreachend moeten werken, vindplaatsgericht. Mensen gaan zelf de stap niet zetten naar dat soort hulpverlening. Zij kennen dat te weinig, zij hebben daar geen vragen rond. Als zij al vragen hebben, dan situeren die meestal op andere levensdomeinen. Dat betekent dat, als er al problemen gesignaleerd worden, ze verkeerd worden ingeschat en op een moment dat het inderdaad al te laat is om daar preventief iets aan te doen. Zo stromen die gezinnen meteen binnen op tweede lijn, de bijzondere jeugdzorg. Ik denk dat er nog heel wat werk is aan informatiedoorstroming naar gezinnen, maar ook rond het doorlichten van projecten en methodieken.

Een ander voorbeeld dat ik daarover kan geven, is bijvoorbeeld een voorstelling van Sensoa, die wij met ons team hebben bijgewoond en ging over een soort vlaggensysteem. Ik weet niet of het u bekend is. Dat vlaggensysteem gaat men gebruiken in scholen met jongeren rond seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zowel een aantal Belgen in de zaal, als mijn allochtone collega's, waren licht gechoqueerd dat men dat systeem zo openlijk zou hanteren in het werken met allochtone leerlingen en ouders omdat er een aantal zaken zeer expliciet wordt besproken die in die leefgemeenschappen veelal taboe is.

Dus wij zagen in dat instrument toch nog heel wat werkpunten om dat aan te passen aan die doelgroep. Dat is ook iets dat recentelijk op poten werd gezet, maar men maakt nog veel te weinig de bedenking of dit bruikbaar is voor die etnisch-culturele minderheid.

Else DE WACHTER,
voorzitter

Marijke DILLEN
Mieke VOGELS
Katrien SCHRYVERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CAW	centrum algemeen welzijnswerk
MOF	als misdrijf omschreven feit
OASeS	Onderzoeksgroep Armoede, Sociale Uitsluiting en de Stad
OTA	OndersteuningsTeam Allochtonen
POS	problematische opvoedingssituatie
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap

BIJLAGE 1:

Beknopt overzicht van beleidsaanbevelingen i.v.m. diversiteit
in de (bijzondere) jeugdzorg in de periode 2000-2010

OTA-ANTWERPEN
ONDERSTEUNINGSTEAM ALLOCHTONEN
VZW

BEKNOPT OVERZICHT VAN BELEIDSAANBEVELINGEN I.V.M. DIVERSITEIT IN DE (BIJZONDERE) JEUGDZORG IN DE PERIODE 2000-2010¹.

Uit het rapport Integrale jeugdhulpverlening voor jongeren uit etnisch-culturele minderheidsgroepen (1)

- ❖ Zorg voor een goede, eenduidige registratie binnen het geheel van de integrale jeugdhulpverlening. Dit is belangrijk om de effectieve hulpverlening aan ECM zichtbaar en opvolgbaar te maken bijvoorbeeld naar onderzoek toe.(p.12)
- ❖ Zorg voor een goede doelgroepgerichte informatie- en communicatie met ECM-jongeren,hun ouders, ook de intermediären én de organisaties uit hun omgeving.(p.12)

Zie ook (7): Ondanks een grote vraag naar hulpverlening kennen de allochtone Antwerpenaren het aanbod van welzijnsorganisaties niet. Dat komt deels door de ondoorzichtigheid van het zorgaanbod en van de structuur of organisatie van de zorg. Soms dreigt de onbekendheid zelfs uit te groeien tot wantrouwen. (p. 4)

- ❖ Zorg binnen de integrale jeugdhulpverlening voor voldoende tegemoetredende en niet bedreigende hulpverleningsstrategieën (p.12)
- ❖ Geef de Ondersteuningsteams Allochtonen (OTA) een structurele verankering in het hulpverleningslandschap aan alle ECM-jongeren. (p.8)

Uit het Plan Perspectief! (2009)

- ❖ Richt een netwerk diversiteit op (actiepunt 43). Betrek de expertise van de Ondersteuningsteams Allochtonen Vlaanderen in dit netwerk
- ❖ Screen zowel de nieuwe methodieken en instrumenten als bestaande methodieken en instrumenten binnen de Bijzondere Jeugdzorgen en ruimer de Integrale Jeugdzorg vanuit een diversiteitsperspectief (actiepunt 43).

¹ Deze tekst pretendeert verre van volledig te zijn maar wil toch een aantal beleidsaanbevelingen en relevante onderzoeken groeperen in het licht van het gevoerde debat in de adviescommissie jeugdzorg op 12 januari 2011.

- ❖ Stimuleer een praktijkgericht diversiteitsbeleid in de private voorzieningen van de Bijzondere Jeugdzorg (actiepunt 44).
- ❖ Geef bijzondere aandacht aan diversiteit binnen rechtsreeks en niet-rechtsreeks toegankelijke hulp en zorg voor voldoende continuïteit in de hulpverlening (actiepunt 45).

Uit de jaarverslagen en werknota's van het Ondersteuningsteam Allochtonen

- ❖ Zorg voor voldoende drempelverlagende initiatieven met een preventieve inslag.

Onderzoek (2, 3, 4) wijst uit dat de belangrijkste contactwijze van de jongeren uit ECM via een gedwongen doorverwijzing gebeurt. Niet enkel het behoren tot een etnisch culturele minderheid maar ook armoede lijkt in dat verband een risicofactor waardoor er een hogere kans bestaat op een maatregel in het kader van de bijzondere jeugdzorg (5).

- ❖ Voer een doorgedreven aanmoedigingsbeleid tot interculturalisering om voldoende gedifferentieerde trajecten uit te werken die de toegankelijkheid en effectiviteit van de hulpverlening aan ECM te verhogen.
- ❖ Verzamel de goede praktijken in het werken met diversiteit binnen de voorzieningen en geef deze expertise op een duurzame manier door.
- ❖ Verplicht het vak 'omgaan met diversiteit' in de opleiding van alle sociale richtingen waarbij er specifiek stilgestaan wordt rond interculturele competenties en interculturaliseringsmechanismen.

Goede hulpverlening start met het juist inschatten van de zwaarte de omvang van een problematiek. Anderstaligheid, verschillende culturele normen en waarden,..maken deze inschatting moeilijker.

- ❖ Onderwerp nieuwe initiatieven en projecten aan een diversiteitstoets en interculturaliseer bestaande methodieken.

Bijvoorbeeld de interculturalisering van de methodiek rond het werken met intrafamiliaal geweld of van de screening van allochtone pleeggezinnen.

- ❖ Zorg voor voldoende nazorg en/of vervolghulpverleningstrajecten na een verblijf in de Gemeenschapsinstellingen (zie ook 6) .
- ❖ Zorg voor voldoende positieve identificatiefiguren/rolmodellen voor jongeren. Het huidige hulpverleningslandschap en ruimer de zorgsector en onderwijs weerspiegelen te weinig de huidige samenleving. Er is zowel een tekort aan mannelijke opvoeders en onderwijzers als aan personeel van allochtone origine.
- ❖ Zorg dat projecten die hun meerwaarde hebben bewezen niet doodbloeden bij gebrek aan structurele middelen en veranker ze in de bestaande structuren naast de keuze voor in te zetten op innovatie en vernieuwing.
- ❖ Ontwikkel een eenduidig beleid over regio's en sectoren heen rond bepaalde thema's.

Bijvoorbeeld de aanpak van eerdergerelateerd geweld. Zo loopt rond dit thema een pilootproject in Mechelen.

ONDERZOEKEN EN PUBLICATIES.

(1) *Het is nooit goed. laten we dus maar doen waar we in geloven.* Eindrapport projectfase pilootregio Antwerpen. (2004)

(2) Geets, J., Vanderwaaren, E. & Timmerman C. (2001), *Integrale jeugdzorg voor jongeren uit etnisch-culturele minderheidsgroepen met bijzondere aandacht voor buitenlandse niet-begeleide minderjarigen.* Onderzoek uitgevoerd door OASeS, UFSIA.

(3) Gaag, R.S. (2009) Een verklarend onderzoek naar de ongelijke distributie van allochtone en autochtone jeugdigen over de jeugdsector en binnen de vrijwillige jeugdzorg. Universiteit Utrecht.

(4) Lodewijckx, I., Janssens, A., Ysabie, P. & Timmerman, C. (2005). *Allochtone en autochtone jongeren met psychische problemen en gedragsproblemen: verschillende trajecten naar hulpverlening?* Onderzoek door OaSeS en SGKB. Antwerpen

(5) Het verband tussen armoede en de bijzondere jeugdzorg: een onderzoek dat tot dialoog oproept (2010).

http://www.armoedebestrijding.be/publications/verslag5/rap5_Bijzondere_Jeugdzorg_NL.pdf

(6) Duchateau K., Van Poeck, B. & Hebberecht, P. (2004). *Het levensverhaal van jongeren van Turkse en Marokkaanse origine met een instellingsverleden*. Onderzoeksgroep criminologie, Universiteit Gent.

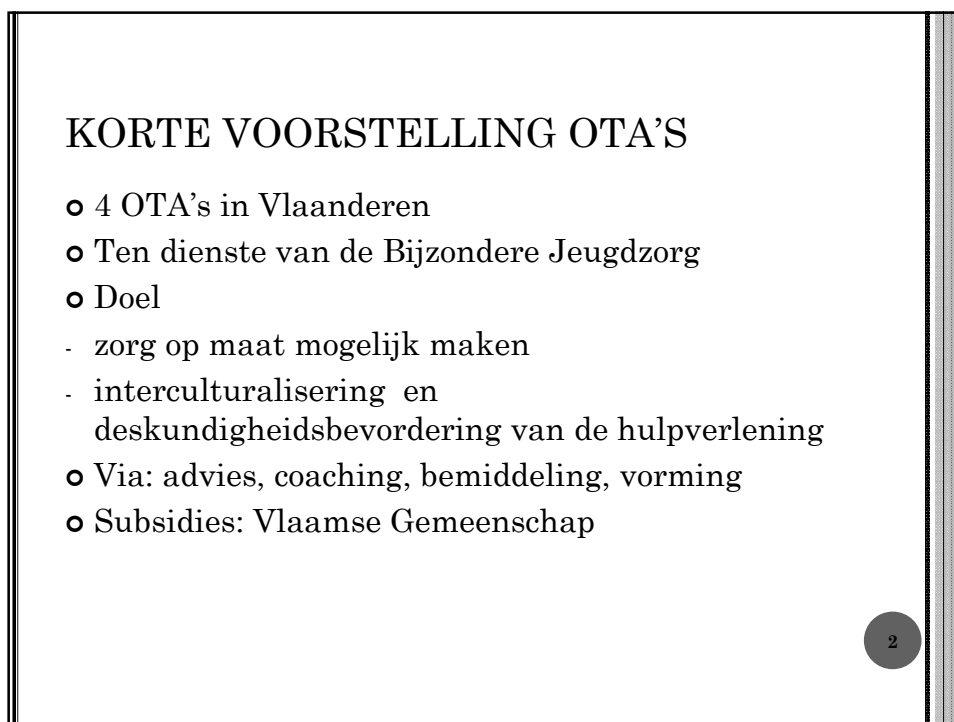
(7) *Achterstand van zaken. Etnisch-culturele minderheden in Antwerpen doorgelicht* (2008). De Acht.

http://www.de8.be/downloads/producten/publicaties/achterstand_van_zaken.pdf

(8) Salmon, P. (2001). *Jongerenproject : Integrale jeugdhulpverlening voor jongeren uit etnisch- culturele minderheidsgroepen met bijzondere aandacht voor buitenlandse niet-begeleide minderjarigen. Epiloog* . Vlaams Minderheden Centrum.

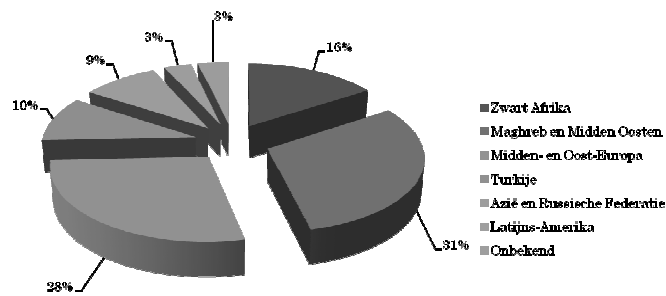
BIJLAGE 2:

Presentatie van mevrouw Joy Eeman

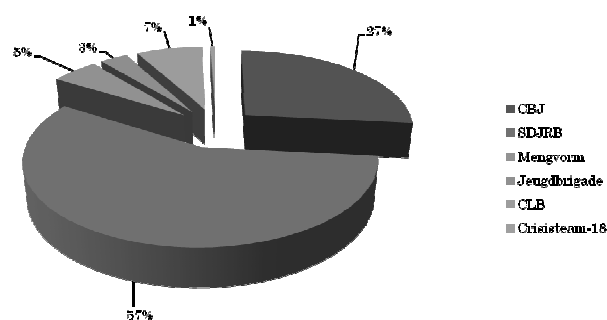
EVOLUTIE (CASELOAD OTA'S)

- Stijgende diversiteit:

3

- Stijgende instroom
- Stijgend aantal dossiers op jeugdrechtbankniveau (2009, provincie Antwerpen):

- Zeer grote diversiteit aan gezinsvormen

4

KNELPUNTEN

- ‘Onbekend is onbemind’
- Te hoge drempels
- Interculturele misverstanden (verduidelijking hulpvraag)
- Anderstaligheid

5

KNELPUNTEN (2)

- Zwaardere perceptie risicofactoren
- Opstart HV duurt langer (matching verloopt moeilijker)
- Versnipperd HV beleid
- Veel bottom-up investering, weinig top-down
- Tekort aan allochtone hulpverleners

6

NODEN

- Inzetten van bestaande expertise: OTA's, uitwisseling goede praktijken,...
- Meer incentives voor het werken met tolken
- Verhogen van interculturele competenties door vorming en opleiding
- Diversiteitstoets voor nieuwe projecten/methodieken

7

NODEN (2)

- Doorgevoerde interculturalisering bij voorzieningen (personeels- en kwaliteitsbeleid)
- Opstart diversiteitsnetwerk (Plan Perspectief!) én opvolging andere beleidsaanbevelingen
- Volwaardig armoede- en migratiebeleid
- Ontwikkelen éénduidig beleid over regio's en sectoren

8

CONTACTGEGEVENS

OTA-Antwerpen
Ondersteuningsteam Allochtonen vzw

OndersteuningsTeam Allochtonen Antwerpen
Kerkstraat 159
2060 Antwerpen
Joy Eeman
joy.eeman@ondersteuningsteam.be
Tel: 03/663.13.63
www.ondersteuningsteamantwerpen.be (vanaf 01/02/2011)